

The background of the cover features a large, stylized clock face with Roman numerals. The clock hands are dark and ornate. In the lower right, a young boy with short brown hair is seen from behind, wearing a sweater with horizontal orange, white, and blue stripes and dark trousers. He is standing in front of a tall, dark wooden bookshelf filled with many books. The lighting is soft, creating a contemplative atmosphere.

Sven Christer
SWAHN

**Stanna alla
klockor**

Sven Christer
SWAHN
**Stanna alla
klockor**

Sven Christer Swahn

Stanna alla klockor

SAGA Egmont

Stanna alla klockor

Omslagsfoto: Shutterstock

Copyright © 1991, 2020 Sven Christer Swahn och SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726316964

1. E-boksutgåva, 2020

Format: EPUB 2.0

Denna bok är skyddad av upphovsrätten. Kopiering för annat än personligt bruk får enbart ske efter överenskommelse med Saga samt med författaren.

Stanna alla klockor

Man kunde blunda och leta sig fram med klockornas hjälp. Amerikaklockan hängde i fars arbetsrum. Den var ivrig och snabb och manade till nya friska tag. I matsalen gungade väggpendylen fram sekunder i maklig takt, lagom att äta soppa till. När man blåst på den.

En bit upp i trappan hörde man Musse Pigg-väckarklockan från deras eget rum, den som höll sina cymbaler över huvudet och smällde till när man drömde som skönast.

Uppe på förstavinden stod moraklockan, oftast tidlös och arm med sina lod i botten. Men inne i biblioteket härskade det svarta vägguret, som de var rädda för.

Den klockan liknade en likkista, sa Ivar. På bokhyllan tätt intill stod Bibeln, Hagdahls kokbok samt en tjock bok som hette "När Döden gästar". Ingen som läst en kvart i den boken vågade gå ensam över vinden eller ner genom portgången. Där fanns alla de hemliga tecknen och förebudena beskrivna.

Det var inte alltid lätt att hitta på nya saker att syssla med.

Sjukdomar kom och gick och brukade pigga upp för stunden. En omgång mässling eller röda hund var spännande, man slapp gå i skolan, kunde läsa gamla seriehäften, och alla tyckte synd om en.

Om någon inte åkte på sjukdomen med en gång fick han sova ute i biblioteket för att om möjligt slippa smittan. De lyckans ostarna till sjuklingar låg kvar i sina sängar i gamla barnkammaren, som förvandlats till karantänstation.

Det är klart, lunginflammationer och påssjuka var inte så lustigt. Det var strax före penicillinets tid och sulfan var så nyupptäckt att folk strök med genom att ta för kraftiga doser, via lavemangspruta till exempel.

Nu var det en konstig krämpa på gång i stan igen, och den kom högst olämpligt. Vintern gav just med sig, de sista isarna skörades och brast, trädkronorna stod lila mot kvällshimlen.

Dagarna blev längre, förstås, och nu till en början kändes det som om de tänjdes ut till bristningsgränsen de med. Men klockorna portionerade ut ljus och skugga med jämnmod.

Varje dag strax före lunch, som man börjat säga för att hänga med i tiden, vred pappan upp klockorna. Matsalsklockan och klockan i hans lilla arbetsrum var det inga konstigheter med. Urnyckeln dinglade från en spik vid sidan av. I biblioteket var det mera invecklat. Först tog han en nyckel som fanns i en skål på skrivbordet, sen låste han upp glaslocket framför urtavlan, så fiskade han upp urnyckeln som låg på botten av klockskåpet, därpå vred han upp urverket. Och sen ner med nyckeln, låsa, lägga nyckel i skålen igen –

Det gjorde att just den tid som mättes ut i biblioteket blev extra viktig och högtidlig. Tiden förvarades som i ett kassaskåp. Eller som i en likkista, om man fick tro Ivar.

Det var Ivar som blev sjuk först, den här gången. Det var halsfluss med hög feber, men doktorn skakade på huvudet och tillrådde sängläge och isolering. Ivar låg febrig och triumferande och läste Arsène Lupin medan man sprang av och an med albyl och svagt citronte, skakade kuddar och fjäskade på alla sätt för patienten.

Uno och Frans förvisades till biblioteket. Sjuklingen fick inte störas och dessutom var det nog något smittsamt och hemskt han låg och drogs med.

Det kändes på alla de sätt besynnerligt att övernatta i biblioteket. Det var annars en smula förbjudet område efter sängdags. Det var där deras föräldrar satt och pratade för sig själva eller spelade kort med sina vänner. Barn som stack in näsan där var som främlingar i vuxenvärlden. En stickande lukt av cigarr, kanske; en parfym och ett långt och obegripligt ord.

De gömde sig kvar ibland för att komma hemligheterna på spåren men spårades alltid själva av mamma eller barnflicka eller mormor och bars i väg från föräldrarnas värld, rakt upp i barnkammarn.

Nu var de med ens accepterade här. Sjukdom var mäktigare än regler och privilegier.

De låg på var sin av de två väggfasta biblioteksbänkarna. Underlaget var också främmande, hårdare, det var läder som kändes svalt och avvisande rakt genom lakanet men när man legat en stund började lädret bränna. Det gav nya drömmar, inte alltid angenäma, och de var ju så vana vid barnkammaren. Visst fanns det farliga områden där också. Särskilt om natten. Bara en dåre utmanade garderoberna som blev öppna helveteskäftar så snart lamporna släckts. Själva farligheten var ändå välbekant.

Här, i biblioteket, visste man inte varifrån hoten skulle komma. Skuggorna föll över en som strykare från en gränd i en främmande stad. (För Frans del var Ronneby den enda andra stad han varit i). I biblioteket hördes varken matsalsklockan eller amerikaklockan. Böckerna här hade ett sätt att suga upp ljuden. Man kunde ha varit i en isoleringscell.

Desto bättre hördes då biblioteksklockan.
Kassaskåpsuret. Likkisteklockan. Tick tack, hur man nu
kände för stunden.

Det var spännande med Ivars sjukdom. Febern rakade i
höjden som en kraftmätare på Lövmarknaden. Tjong,
sjukdomen drämde till och Ivar blev röd om pannan, man
hörde nästan klockan pingla. Trettionio grader – fyrtio
grader ... det var frågan om när skallen skulle sprängas.

Frans stod i dörrspringan till barnkammaren, där han
numera var portförbjuden, och hörde Ivar säga med klar
och tydlig röst: "De skurkarna har inte räknat med den
hemliga gången ... Ha! Frukten är mogen. Det vore dumt
av mig att inte plocka den. Stackars miss Bakefield skulle
aldrig förlåta mig ..."

Ivar befann sig någonstans mitt inne i "Damen med de
gröna ögonen" utan att behöva läsa en rad. Febern hade
gett honom gratisbiljett till Paris. Strax efteråt klagade han
lika artikulärt över den grizzlybjörn som just slagit sig ner
i rummets ena hörn.

Uno kom med rapporter. Husläkaren hade tittat upp, och
ja – han hade ruskat på huvudet. Gardinerna hölls
fördragna då Ivar blivit ljuskänslig.

Nästa morgon kunde Uno viskande anförtro Frans att
han hört att Ivar hade blivit rödfnasig över hela kroppen.
Det var scharlakansfeber.

Frans tyckte att det kunde vara nog med det roliga nu.
Han längtade efter vardagen och sin egen säng. Sjukdomar
var nog bra men det fick vara måtta. Han tröstade sig med
att ha Unos sällskap om nätterna, för Frans hade gripits av
rent hat mot sitt nya sovrum.

Det fick honom att drömma konstiga drömmar, som
övergick till mardrömmar. Han flydde längs Alamedan
jagad av en gubbe, som gick snabbt på två långa, vassa

ben, ett steg i sekunden. Om ett träd eller en allébänk kom i vägen skars de rakt itu av benen som var vassare än liar. Gubbens ansikte log ett skevt kvart i tre-flin som såg elakt ut i vårnattsskymningen.

Han hade Uno att ty sig till, men han hade blivit ond på Uno, som skröt med att han kunde smyga sig in och prata med Ivar när han ville. Frans själv blev alltid uppfångad av någon när han stod och tvekade med handen på dörrhandtaget. Gubben med de vassa benen fortsatte att jaga honom i drömmarna, men ansiktet med det sneda hånleendet hade börjat likna Unos. En dag när Frans och Uno satt och ritade med färgkritor vid köksbordet, kritade Frans en figur instängd i en svart klocka, och efteråt såg han att klockfången också liknade Uno. Frans knycklade ihop teckningen och slängde den, men efteråt hämtade han fram den igen och försökte glätta ut papperet, för han greps av den oroliga tanken att han hade försökt utplåna Uno genom att knyckla ihop honom och hans tid till ingenting alls.

Så drabbades Uno. Det var inget under, om han nu verkligen smugit sig in i sjukrummet lika ofta som han skrutit med.

Ivar hade nu klarat krisen, låg blek och stilla och kunde inte ens läsa Musse Pigg-tidningen, men han var på den säkra sidan och inget hade tillstött.

I Unos fall kom halssvedan och febern mera smygande, han trodde själv i det längsta att det var en vanlig förkylning, men en morgon föll han omkull när han höll på att klä sig. Det var bara att hysta in honom i sjukrummet och telefonera efter doktorn igen. Han kom, ruskade på huvudet och kunde bara upprepa diagnosen, scharlakansfeber. Även Uno blev rödfnasig, främst om hals

och bröst. Febern rörde sig långsamt men obevekligt upp mot rekordnoteringarna.

Frans var ensam i sin förvisningsort. All glad spänning hade försvunnit. Sjukdomen höll på att bli trista vardan. Kvar fanns bara olusten, som om nätterna stegrades till skräck. Frans kände sig utestängd från hela familjen. Hur sjuk hade Ivar egentligen varit? Hur dålig var Uno just nu?

Så snart han kom närmare en grupp vuxna – föräldrar, hemhjälp, sköterskor – sjönk rösterna, orden blev långa och svåra och han kände sig lika isolerad som nattetid på de hårda läderdynorna. Det var hopplöst att försöka få tiden att gå om dagarna. Han bläddrade i gamla tidningar. Han letade sig fram bild för bild i en gammal tysk upplaga av Brehms Djurens Liv, där inte ens elefanten gav tröst längre.

Första natten ensam i biblioteket väcktes han av att någonting försvann ur hans värld. Något fattades. Han blev rädd igen. Rädslan kom sig mest av att han inte visste vad han saknade. Så drogs blicken mot väggen, där vägguret hängde, och han andades ut, en lättad suck.

Det var helt enkelt klockan som försvunnit. Vart hade den kunnat ta vägen? Den hade kanske skickats på reparation utan att man nämnt något om det, och så hade han gått i säng utan att märka att platsen var tom.

Han gled ner från biblioteksbänken och sprang bort till fönstret som hade blyinfattade smårutor. Han fick alltså ingen klar utblick över gatan. Han fick titta ut genom en av de små rutorna och försöka uppfatta så mycket som möjligt genom just den.

Han såg ut, han såg den tomma gatan. Längst bort, åt stora stadstunneln till, märktes ett ljussken som taktfast kom och gick. Han undrade om ett sent militärtåg passerade under stadens mäktiga granitvalv. Otålig över

den begränsade sikten flyttade han blicken till en annan av de små glasrutorna. Då såg han att ljuset kom från det saknade vägguret, som nu var på väg tillbaka till sin gamla plats. Det hade växt sig stort som ett flyttlass. Ljusblänken kom från pendeln som det slungade framför sig likt en enbent tiggare. Det runda ansiktet flinade, kvart-itre. Frans väcktes en gång till, nu av sitt egen skrik. Han stod framme vid fönstret, så mycket stämde. Där ute mörknade gatan genast. Klockan hängde på sin vanda plats. Den förberedde harklande sina tre slag.

”Uno har varit riktigt dålig i natt”, sa Frans mamma till honom på morgonen och lät obegripligt bekymrad. Alla visste att sjukdomar bara var farliga i andra familjer.

”Jaså”, sa han bara. Han var upptagen av nattens händelser, även om de bara skett i drömmen. Det retade honom att man skulle fjäska för Uno, som fick ligga i barnkammaren och ha det bra tillsammans med Ivar. Scharlakansfeber kunde man inte få två gånger om, trodde man, så Ivar kunde känna sig granska trygg.

”Försök att inte bullra och larma. Läs en bok!” fortsatte hon. Frans svarade inte. Han kunde läsa enstaka ord och mycket korta meningar, men det föll sig inte särskilt lätt för honom än.

”Ja, mamma”, sa han tonlöst.

”Det är synd om dig som måste gå och ha tråkigt, men var glad att du inte har fått samma sjukdom”, sa hon.

Han ville känna sig glad. I stället greps han av häftig illvilja mot de två som stängde honom ute genom sin sjukdom.

Den natten försökte han hålla sig vaken. Han var rädd för sina drömmar redan innan han somnat. Men han var

hjätplös som ett nattfly i en vindtunnel. Natten och mörkret och drömmarna sög honom in i sin virvel.

Det hördes långsamma steg ute på gatan. Han såg genast åt väggen till. Klockan hängde kvar på sin plats. Han mindes att han i sin dröm hört de ensamma slag som mitt i natten ingen ledning gav. Ett slag kunde betyda halv ett – eller redan ett – eller redan halv två. Först när de tre ensamma kommit och gått, visste man att man kunde vänta tvåslaget.

Och han visste med sig att klockan hade låtit ovanligt osäker på sin sak, när den slagit. Särskilt halvtvåslaget hade kommit efter lång tvekan och låtit lika ömkligt som när en lus hostar (som hans mormor brukade säga).

Vägguret i biblioteket var på väg att ge slaget förlorat. Det hade utkämpat för många slag, för många nätter, nu sänkte det visarna redo att falla på knä för det Tidlösa.

Stegen kom närmare. Han såg ut genom ett av de gäckande fönsterglasen. Det var en flicka som med släpande steg kom gående på gatan. Hon vände ansiktet mot honom men han kunde inte tydligt uppfatta anletsdragen, och längre bort på gatan kom det fler barn trampande. De gick i långsam, släpig marschtakt, man hörde ingen musik men kunde lätt föreställa sig den, lika dov och dunkande som väggurets gång i biblioteket. Han såg en stund på väggklockans sekundvisare, och det stämde, det gamla vägguret rörde sig i takt med barnens steg.

En första klunga långsamt men taktfast marscherande barn passerade, en ny var redan på väg från samma håll. Alla bar på banderoller och plakat. När de kom förbi fönstret lyckades han läsa vad det stod på ett av plakaten: STANNA ALLA KLOCKOR. Han sökte med blicken efter andra texter, men det var samma krav som ständigt

upprepades. Barn efter barn bar på samma text nere på gatan, alla vände blicken upp mot honom: STANNA ALLA KLOCKOR.

Han greps av medlidande med den stumma processionen. Det kan jag hjälpa dem med, tänkte han. Om jag öppnar klockans glasdörr och håller fingret för pendeln – då stannar jag åtminstone den här klockan. Tanken gav honom en maktkänsla som var svår att stå emot. Det är rätt åt dem, mumlade han, utan att veta varför.

Han var redan på väg till skrivbordet, hämtade nyckeln till vägguret och sköt fram en stol.

Så tvekade han och återvände till fönstret.

Jag måste se om det inte är något enda av de där barnen som jag känner igen, tänkte han. Han fattade posto vid en av de små blyinfattade rutorna igen. Barnen fortsatte att strömma förbi med sina plakater, alla med samma budskap, och till slut tyckte han att han kände igen en av dem. Det var en pojke, som kanske var ett par år äldre än Frans. Han var klädd i snygg kostym, nästan som om han skulle konfirmeras, ansiktet var blekt men med lätta röda fläckar på kinderna som om han sminkats för en teaterföreställning. Och plötsligt kände han verkligen igen honom. Det var en grabb som redan börjat skolan. Han hade dött i dubbelsidig lunginflammation för en tid sen. Frans föräldrar kände pojken, de hade varit på begravningen, Frans hade kastat en blick på den öppna kistan innan locket skruvades på. Där hade grabben legat utsträckt i fin kostym, vaxblek men med lätta sminkfläckar på kinderna. Begravningsentreprenören hade gjort sig möda med liket. Frans hade svimmat och han föräldrar hade blivit arga på sig själva och på hela seden med likvisning, som de inte hade varit inställda på.

... och där gick den döda pojken nere på gatan, vände upp ansiktet mot fönsterrutan, som ramade in hans gestalt likt en sorgkant, och Frans kunde se att ögonen var brustna. Det fanns ingen levande blick i dem, bara en tomhet där vårhimlens ljusnande moln strök fram som över en spegelyta. Han bar på samma text som de andra, tyckte Frans först, men när han skärpte blicken såg han att det på den döde pojkens plakat stod textat: STANNA UNOS KLOCKA.

Klockan skulle slå tre. Hånflinet förvandlades till en befallande åtbörd. Frans grep nyckeln, hoppade upp på stolen, öppnade glasluckan. Klockan harklade sig och tvekade länge. Pendeln darrade till. Mitt under det första tunga slaget stannade den alldeles och hela vägguret rosslade, drog efter andan, tycktes göra en väldig ansats.

Utifrån gatan hördes de taktfasta, släpande stegen. Nu upphörde de med ens. Hela processionen väntade och han såg för sig hur hundratals tomma ögon vändes upp mot hans fönster. Det var honom det hängde på nu, det var han som måste fatta beslutet. Han förde handen och pekfingret mot pendeln.

Han tänkte, att den kanske blivit glödhet, att han skulle bränna sig om han snuddade vid den. Det kanske var bäst att vänta och se. Men mitt i sin väntan, som inte varade en sekund ens, greps han av skräck över något mörkt och okänt, ett väsen som kanske lurade i en håla i hans eget väsen. Pendeln stod stilla.

Det sved till i handen när han rörde den, men han satte den beslutsamt i rörelse igen, och med andra handen pressade han sakta minutvisaren framåt, i de levandes riktning. Klockan slog två slag till, suckade djupt, tickade ojämnt och motvilligt en stund. Så stadgades verkets gång och klockan lät som vanligt igen.